

AREND – studie

Onderzoek naar dragerschap van antibioticaresistente bacteriën bij dierenartsen en dierenartsassistenten.

Onderzoek naar dragerschap resistente bacteriën.

Dieren kunnen drager zijn van antibioticaresistente bacteriën in hun darmen. Het is bekend dat veehouders, hun gezinsleden en slachthuismedewerkers via dieren besmet kunnen raken met zulke bacteriën. Of dierenartsen en dierenartsassistenten ook meer risico hebben om drager te zijn van deze darmbacteriën is nog onbekend.

Werkt u in de diergeneeskundige zorg en wilt u meedoen aan dit onderzoek? In deze informatiebrief leest u wat het onderzoek inhoudt en hoe u kunt deelnemen.

Waarom is dit onderzoek nodig?

Het is bekend dat dieren resistente bacteriën bij zich kunnen dragen. Inmiddels is dit ook in kaart gebracht voor veehouders, die dagelijks contact hebben met hun dieren. Maar tot nu toe is nog niet bekend of mensen die werken als dierenarts of dierenartsassistent ook vaker zulke resistente bacteriën bij zich dragen. In dit onderzoek willen we in kaart brengen of mensen die in de diergeneeskundige zorg werken en contact hebben met dieren vaker drager zijn van een aantal soorten resistente bacteriën. We zijn hierbij geïnteresseerd in alle dierspecialismes.

De bacteriën die onderzocht worden zijn ESBL-producerende en colistineresistente darmbacteriën. Daarnaast wordt ook getest op de aanwezigheid van *Clostridium difficile* in de ontlasting. Gezonde mensen worden bijna nooit ziek van deze bacteriën. Zij kunnen de bacterie wel overdragen op anderen, zoals mensen met een verminderde afweer. Infecties met resistente bacteriën zijn moeilijker te behandelen. In Nederland willen we verspreiding van resistente bacteriën daarom zoveel mogelijk tegengaan.

Wat zijn ESBL-producerende bacteriën?

ESBL staat voor Extended spectrum beta-lactamases, dit zijn stoffen (enzymen) die door bacteriën gemaakt kunnen worden. ESBL-producerende bacteriën zijn daardoor resistent voor beta-lactam antibiotica (o.a. penicillines en cefalosporines). ESBL-producerende bacteriën komen voor bij veel diersoorten, zoals kippen, varkens, paarden en honden. Soms worden dieren hier ziek van, maar meestal dragen zij de bacterie bij zich zonder ziek te worden. In Nederland draagt 5-10% van de mensen ESBL-producerende bacteriën bij zich. Vaak raken mensen deze bacteriën vanzelf weer kwijt.

Wat zijn colistineresistente bacteriën?

Colistineresistente bacteriën zijn ongevoelig voor het antibioticum colistine, ook wel bekend als polymyxine E. Dit is één van de antibiotica die bij mensen alleen in ziekenhuizen gegeven mogen worden en gelden als laatste redmiddel bij infecties met multiresistente bacteriën. Colistineresistente bacteriën zijn in Nederland gevonden bij mensen, landbouwhuisdieren en in dierlijke producten.

Wat is *Clostridium difficile*?

Clostridium difficile is een bacterie die veel voorkomt in de natuur, in de bodem en in water. Ook is het gevonden in ontlasting van pluimvee en vele zoogdieren zoals koeien, paarden, varkens, honden, katten en knaagdieren. *Clostridium difficile* is bij ongeveer 2% van alle gezonde mensen in de ontlasting aanwezig. Alleen onder bepaalde omstandigheden (bijvoorbeeld bij antibioticagebruik) kan deze bacterie gifstoffen (toxines) produceren. Deze toxines veroorzaken een ontsteking van de darmwand, met als gevolg buikkrampen, diarree en koorts.

Wat houdt het onderzoek in?

Voor het onderzoek vragen wij deelnemers om een digitale vragenlijst in te vullen en een ontlastingsmonster op te sturen. De vragenlijst gaat over uw gezondheid, medicijngebruik, contact met dieren (zowel tijdens werk als privé) en reizen naar het buitenland. Het duurt ongeveer 20 minuten om de vragenlijst in te vullen. Daarnaast ontvangen deelnemers een pakketje om ontlasting op te vangen en het monster (gratis) naar het RIVM te sturen. In het laboratorium wordt onderzocht of de ontlasting de eerder genoemde bacteriën bevat. Als u dat wilt, krijgt u uw eigen onderzoeksresultaten toegestuurd.

Aan het einde van de studie vragen we een deel van de deelnemers om mee te doen aan een vervolgstudie, waarbij over een langere periode ontlastingsmonsters worden verzameld. U kunt aangeven of u hieraan mee wilt doen of niet.

Wat betekent het als er resistente bacteriën of *Clostridium difficile* worden gevonden?

Het dragen van resistente bacteriën of *Clostridium difficile* is niet schadelijk voor de gezondheid. Gezonde mensen worden daar niet ziek van. Alleen onder bepaalde omstandigheden (zoals bij verminderde weerstand of gebruik van antibiotica) kunnen mensen ziek worden van deze bacteriën.

Het dragen van resistente bacteriën of *Clostridium difficile* heeft geen consequenties voor uw werkzaamheden, de praktijk of uw patiënten als u de standaard hygiënemaatregelen toepast. Wel raden we deelnemers die ESBL-producerende bacteriën en/of colistineresistente bacteriën bij zich dragen aan om de uitslag van het onderzoek te melden als ze binnen 1 jaar worden opgenomen in het ziekenhuis of verzorgingshuis. Afhankelijk van de situatie kunnen dan voorzorgsmaatregelen genomen worden om verspreiding van deze antibioticaresistente bacteriën te voorkomen.

Vertrouwelijkheid en bewaartermijn.

De persoonlijke gegevens van deelnemers worden zorgvuldig en vertrouwelijk behandeld. Het RIVM gebruikt uw gegevens alleen voor de doeleinden die u op de toestemmingsverklaring heeft aangevinkt. Uw gegevens en uitslag worden vertrouwelijk behandeld en zijn alleen toegankelijk voor de onderzoekers van het RIVM. Uw collega's of leidinggevende worden hiervan niet op de hoogte gebracht.

Het ontlastingsmonster en de hieruit gekweekte bacteriën worden voor 15 jaar bewaard. Uw gegevens worden 15 jaar na afronding van het onderzoek vernietigd. In publicaties over het onderzoek wordt alleen algemene informatie gegeven. De resultaten zijn niet tot personen of praktijken te herleiden.

Doet u mee?

Voor dit onderzoek zoeken wij personen die werkzaam zijn in de diergeneeskundige zorg en contact hebben met dieren, zoals bijvoorbeeld praktiserend dierenartsen, co-assistenten, dierenartsassistenten, paraveterinair en dierfysiotherapeuten.

Om deel te kunnen nemen aan het onderzoek, is het nodig dat u toestemming geeft aan het RIVM voor het gebruiken en bewaren van uw gegevens. Dit doet u door het invullen en ondertekenen van het bijgevoegde toestemmingsformulier. Als u het toestemmingsformulier heeft teruggestuurd naar het RIVM, ontvangt u op een later tijdstip per email een digitale vragenlijst en via de post een pakketje om het ontlastingsmonster af te nemen. Omdat de deelnemers zoveel mogelijk over het jaar verdeeld zullen worden, kan het even duren voordat u iets van ons ontvangt.

Deelname aan het onderzoek is vrijwillig en u kunt uw deelname op elk moment opzeggen. U hoeft daar geen reden voor op te geven. U kunt dan ook schriftelijk vragen om uw opgeslagen gegevens te laten vernietigen.

Nog vragen?

Heeft u na het lezen van de informatie nog vragen over het onderzoek, dan kunt u contact opnemen met het onderzoeksteam van de AREND-studie van het RIVM. Dat kan via arend@rivm.nl, of telefonisch (dr. Esther Gijsbers, 030-2743183 of Anouk Meijs, 030-2742684). Ook bij klachten over het onderzoek kunt u contact met hen opnemen.

Indien u medische vragen heeft of als u twijfelt over deelname kunt u een onafhankelijk arts raadplegen. Hij is zelf niet betrokken bij het onderzoek, maar wel deskundig op dit gebied: dr. Tjalling Leenstra, telefoon 030-2744777, email: Tjalling.Leenstra@rivm.nl.